

મહુવા તાલુકામાં નીરાના વ્યવસાયને કારણે જાણીતું બનેલું ગામ

દેવવાસણ

દેવવાસણ ગામ સુરતના મહુવા તાલુકામાં આવેલું એક મહત્વપૂર્ણ ગામ છે. ગામ કુદરતી રીતે સમતલ ભૂપ્રદેશ પર વસેલું છે અને તેની આસપાસ ચારેય બાજુ ખેતીભૂમિ ફેલાયેલી છે. દેવવાસણ ગામ માત્ર ખેતી આધારિત ગ્રામ નથી, પરંતુ પાણી સંરક્ષણ અને સંચાલનમાં આગવી ઓળખ ધરાવતું ગામ છે. આ કારણોસર દેવવાસણ ગામને સ્થાનિક રીતે “નીરાકેન્દ્ર” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ ગામના લોકો પરિશ્રમી, સહયોગી અને કુદરતપ્રેમી છે. ગ્રામજીવનમાં પરંપરા અને આધુનિકતાનો સુમેળ જોવા મળે છે. દેવવાસણ ગામની ભૌગોલિક રચના, પાણી વ્યવસ્થાપન અને સામૂહિક ભાવનાએ તેને આસપાસના ગામોમાં વિશેષ સ્થાન અપાવ્યું છે. દેવવાસણ ગામ મહુવા તાલુકાના મધ્ય ભાગમાં આવેલું છે. ગામ સુરત શહેરથી ગ્રામ્ય માર્ગ દ્વારા જોડાયેલું છે. નજીકનાં નગરો અને ગામો સાથે દેવવાસણનું સારો સંપર્ક છે, જેના કારણે ખેતી ઉત્પાદન, રોજગાર અને શિક્ષણ માટે ગામના લોકોને સુવિધા મળે છે. ગામની જમીન મોટા ભાગે સમતલ હોવાથી ખેતી માટે અનુકૂળ છે. ભૂપ્રદેશમાં નાના કુદરતી નાળા અને વરસાદી પાણીના વહેણ જોવા મળે છે, જે પાણી સંરક્ષણમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.

દેવવાસણ ગામની ઉત્તર દિશાની પૂરતી મુખ્યત્વે ખેતીલાયક જમીન, ખુલ્લા મેદાનો અને કુદરતી વરસાદી નાળાઓથી બનેલી છે. આ વિસ્તાર વરસાદી પાણીના વહેણ માટે મહત્વનો છે. વરસાદ દરમિયાન આ નાળાઓ દ્વારા પાણી તળાવો અને જમીનમાં ઊતરી જાય છે, જેના કારણે ભૂગર્ભ જળ સ્તર જાળવવામાં મદદ મળે છે. ઉત્તર દિશાની પૂરતીમાં માનવ હસ્તક્ષેપ ઓછો હોવાથી કુદરતી સંતુલન જળવાય છે. આ ભાગ દેવવાસણ ગામના નીરાકેન્દ્ર તરીકેના સ્વરૂપને મજબૂત બનાવે છે. દક્ષિણ દિશામાં દેવવાસણ ગામની સીમા ગ્રામ્ય માર્ગો, ખેતરો અને વાડીઓથી ઘેરાયેલી છે. આ બાજુથી ગામ મહુવા તાલુકાનાં અન્ય ગામો સાથે જોડાયેલું છે. દક્ષિણ દિશાની પૂરતી વેપાર, આવન-જાવન અને સામાજિક સંપર્ક માટે મહત્વપૂર્ણ છે. ગ્રામ્ય રસ્તાઓને કારણે દેવવાસણ ગામ વિકાસની મુખ્ય ધારા સાથે જોડાયેલું રહે છે. દેવવાસણ ગામની સૌથી ઉપજાઉ જમીન ધરાવે છે. અહીં ખેતી અને પશુપાલન મોટા પ્રમાણમાં થાય છે. વરસાદી પાણીના સંગ્રહ માટે ખાડા, કૂવા અને તળાવનો ઉપયોગ થાય છે. તો પાણી વ્યવસ્થાપન મજબૂત હોવાથી પાકોને પૂરતું પાણી મળે છે. આ વિસ્તાર દેવવાસણ ગામની આર્થિક સમૃદ્ધિનો આધારસ્તંભ છે. ગ્રામ પંચાયત અને ગ્રામજનો મળીને પાણી બચત માટે વિવિધ પગલાં લે છે. ઉનાળામાં પણ પીવાના પાણીની અછત સામાન્ય રીતે અનુભવાતી નથી.

ગ્રામજીવનમાં પરંપરા અને આધુનિકતાનો સુમેળ

દેવવાસણ નામ કઈ રીતે પડ્યું?

દેવેક ગામ પાછળ કોઈ ને કોઈ ઇતિહાસ ધરખાયેલો હોય છે. દેવવાસણ ગામ પણ ઇતિહાસ સાચવીને બેઠું છે. પહેલાં આ વિસ્તારને દેવી-દેવતાઓનું નિવાસસ્થાન માનવામાં આવતું હતું. દેવ + વસણ = દેવવાસણ. સમય જતાં ગામનું નામ અપભ્રંશ થઈ દેવવાસણ થઈ ગયું. આ વિસ્તારમાં પ્રાચીન સમયમાં આદિવાસી સમાજનું વસણ હતું.

ખેતી અને પાણી વ્યવસ્થાપન

દેવવાસણ ગામની ખેતી મુખ્યત્વે વરસાદ અને સંરક્ષિત પાણી પર આધારિત છે. પાણી વ્યવસ્થાપનને કારણે જમીન ઉપજાઉ રહે છે અને ખેડૂતોને સ્થિર આવક મળે છે. ગામમાં ડાંગર, શાકભાજી અને ચારો ઉગાડવામાં આવે છે. આ વિસ્તારમાં ખેતી સાથે સાથે નાના વ્યવસાય અને પશુપાલન પણ થાય છે. ગામમાં પશુપાલન મહત્વપૂર્ણ વ્યવસાય છે. ગાય અને ભેંસ માટે પૂરતું પાણી ઉપલબ્ધ હોવાથી દૂધ ઉત્પાદન સારું થાય છે. દૂધનો ઉપયોગ સ્થાનિક જરૂરિયાતો તેમજ નજીકના વિસ્તારોમાં થાય છે.

હનુમાન મંદિર

ધાર્મિક અને સાંસ્કૃતિક જીવન

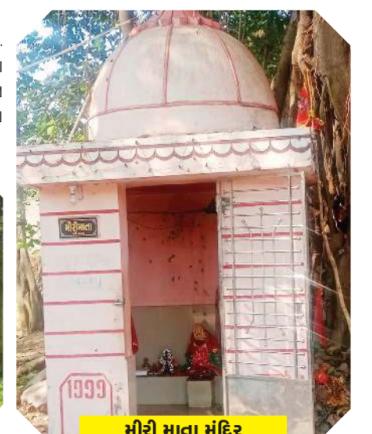
દેવવાસણ ગામમાં ધાર્મિક સ્થળો ગામના જીવનનું કેન્દ્ર છે. ખાસ કરીને જલારામ બાપા (સ્થાનિક રીતે “જલારામ બાપા”) મંદિર ગામજનોની શ્રદ્ધાનું મુખ્ય કેન્દ્ર છે. અહીં પૂજા, આરતી અને ધાર્મિક કાર્યક્રમો ચોખ્ખા છે. ધાર્મિક જીવન સાથે સેવા, સહાવૃત્ત અને સામૂહિકતા જોડાયેલી છે. ગામના લોકો પરસ્પર સહકારથી જીવન જીવે છે. લગ્ન, તહેવારો અને સામૂહિક કાર્યોમાં એકરાગીતા જોવા મળે છે. દેવવાસણ ગામમાં આવેલા હનુમાનજી મંદિર ગામના ધાર્મિક અને સાંસ્કૃતિક જીવનનું મહત્વપૂર્ણ કેન્દ્ર છે. આ મંદિર પ્રાચીન સમયથી ગામજનોની શ્રદ્ધાનું સ્થાન રહ્યું છે. હનુમાનજીને શક્તિ, ભક્તિ અને રક્ષણના પ્રતીક તરીકે માનવામાં આવે છે, અને ગામના લોકો તેમને ગામના રક્ષક દેવ તરીકે પૂજે છે. હનુમાનજી મંદિર ગામના મુખ્ય રહેણાક વિસ્તાર નજીક આવેલું છે, જેથી દરેક વયના લોકો માટે સરળતાથી પહોંચાય તેવું છે. મંદિરની આસપાસ ખુલ્લું સ્થળ હોવાથી અહીં ધાર્મિક કાર્યક્રમો અને સમૂહ પૂજા સહેલાઈથી ચોખ્ખા છે. મંદિરનું સ્વરૂપ સરળ પરંતુ આસ્થાભર્યું છે. મંદિરના ગર્ભગૃહમાં હનુમાનજીની પ્રતિમા સ્થાપિત છે. ગામના લોકો પોતાના દૈનિક કાર્યો પહેલાં હનુમાનજીના દર્શન કરી આશીર્વાદ મેળવે છે. ખાસ કરીને મંગળવાર અને શનિવારે ભક્તોની વિશેષ ભીડ જોવા મળે છે.

ગામમાં આરોગ્યની સ્થિતિ સારી

દેવવાસણ ગામ એક એવું ગામ છે જ્યાં કુદરત, માનવ અને વિકાસ વચ્ચે સંતુલન જોવા મળે છે. પાણીની સ્વચ્છતા અને યોગ્ય વ્યવસ્થાપનને કારણે ગામમાં આરોગ્યની સ્થિતિ સારી છે. સ્વચ્છ પીવાનું પાણી ગામજનોના આરોગ્ય માટે મહત્વપૂર્ણ છે. દેવવાસણ ગામમાં ભવિષ્યમાં વધુ વિકાસની સંભાવનાઓ છે.

પેટા આરોગ્ય કેન્દ્ર

મીરી માતા મંદિર